

Februar
2026

Bilag 1

Gældende ret

Indhold

1.	Konventioner og lovgivning	1
1.1	FN's Børnekonvention	1
1.2	Haagerkonventionen af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til international adoption (Haageradoptionskonventionen)	1
	Subsidiaritetsprincippet's betydning for nationale adoptioner	2
1.3	Adoptionsloven	2
1.4	Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og retten til kontakt med den oprindelige slægt	2
	Forældreansvarslovens § 20 a	3
2.	Aktører på området	4
2.1	Kommunen og børne- og ungeudvalget	4
2.2	Ankestyrelsen	5
2.3	Familieretshuset og adoptionssamrådene	5
2.4	Adoptionsnævnet	6
3.	Undersøgelses- og godkendelsesforløbet	7
	Behandlingen af en sag om godkendelse som adoptant	8
	Godkendelsen	8

1. Konventioner og lovgivning

1.1 FN's Børnekonvention

Danmark har ratificeret FN-konventionen af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder (herafter Børnekonventionen), der trådte i kraft den 18. august 1991. Ved ratifikationen har Danmark forpligtet sig til at indrette sin lovgivning og sin administrative praksis i overensstemmelse med konventionen.

Børnekonventionen har til formål at fremme børns rettigheder generelt, og den fastlægger en række rettigheder for børn, herunder rettigheder af borgerlig, politisk, økonomisk, social og kulturel karakter.

Børnekonventionen fastslår, at et barn bør vokse op i et familiemiljø i en atmosfære, der er præget af glæde, kærlighed og forståelse for at kunne opnå en fuldstændig og harmonisk udvikling i sin personlighed

I Børnekonventionens artikel 3, stk. 1, fastslås det, at barnets tarv generelt skal komme i første række i alle foranstaltninger vedrørende børn. Efter artikel 21 skal de deltagerstater, der anerkender og/eller tillader adoption, dels sikre at barnets tarv skal være af altafgørende betydning og dels bl.a. sikre, at adoption er tilladelig i betragtning af barnets stilling i forhold til forældre, pårørende og værger, at – om nødvendigt – personer, der berøres, på oplyst grundlag har givet deres accept af adoptionen på baggrund af den fornødne rådgivning, og at et barn ved international adoption nyder beskyttelse efter regler svarende til dem, der gælder for national adoption. Konventionen indeholder ikke nærmere om retsvirkningerne af en adoption.

1.2 Haagerkonventionen af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til international adoption (Haageradoptionskonventionen)

Haageradoptionskonventionen er det overordnede regelsæt, der regulerer forhold vedrørende international adoption. Danmark tiltrådte konventionen i 1997. Ved forståelsen og fortolkningen af konventionen skal der tages hensyn FN's Børnekonvention.

Danmark har med ratificeringen af konventionen et konkret ansvar for at sikre, at konventionens grundlæggende principper og bestemmelser iagttages i Danmark og for at handle aktivt, hvis der er risiko for, at Danmark ikke lever op til sine konventionsmæssige forpligtelser til overordnet at sikre barnets bedste.

Subsidiaritetsprincippetets betydning for nationale adoptioner

Subsidiaritetsprincippet er et grundlæggende princip i Haagerkonventionen og i FN's Børnekonvention. Subsidiaritetsprincippet indebærer, at et internationalt adoptionssystem alene bør udgøre en del af et samlet børnebeskyttelsessystem i de enkelte lande, hvor nationale alternativer altid skal prioriteres før et internationalt alternativ, hvis det vurderes at være til gavn for det konkrete barn.

I en nutidig forståelse af subsidiaritetsprincippet har alle stater en forpligtelse til at sikre subsidiaritetsprincippet ved blandt andet at sørge for at udvikle og understøtte nationale adoptioner i egen stat og sikre kontinuiteten i det enkelte barns opvækst. Dette gælder også de stater, der i international sammenhæng primært modtager børn fra udlandet. Hvis de enkelte stater forsømmer dette, vil der kunne ske en skævvridning, hvor børn er frigivet til national adoption ikke kan få en familie, fordi de ansøgere, der er godkendt til at adoptere, hjemtager børn fra udlandet i stedet.

I denne optik har Danmark en forpligtelse til at sikre, at national adoption prioriteres frem for international adoption.

Det er imidlertid ikke i strid med internationale retningslinjer fortsat at tillade international adoption, så længe national adoption prioriteres før international adoption.

1.3 Adoptionsloven

Ud over ovennævnte konventioner reguleres adoption i Danmark af adoptionsloven og regler udstedt i medfør af denne lov.

Adoptionsloven og adoptionsbekendtgørelsen rummer blandt andet betingelserne for bevilning af adoption, adoptionens retsvirkninger og mulighederne for ophævelse af en adoption.

Regelsættet regulerer også behandling af ansøgninger om familie- og stedbarnsadoptioner, betingelserne for at blive godkendt som adoptant til fremmedadoption, undersøgelses- og godkendelsesforløbet i Familieretshuset, arbejdet med at matche børn og ansøgere samt tilsyn på adoptionsområdet.

Endvidere rummer det betingelserne for at give private organisationer tilladelse til at yde international adoptionshjælp.

1.4 Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og retten til kontakt med den oprindelige slægt

En adoption medfører efter dansk ret, at der gennemføres et fuldstændigt familieskifte, sådan at de juridiske bånd mellem adoptivbarnet og dets oprindelige forældre ophæves. At der er tale om et fuldt familieskifte afskærer imidlertid ikke de oprindelige forældre og adoptivbarnet fra at have ret til at opretholde kontakt med hinanden.

Efter den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) art. 8 har enhver bl.a. ret til respekt for sit privatliv og familieliv. Offentlige myndighed kan kun gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, hvis der er lovhjemmel hertil, og det er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres ret og frihed.

Retten til et privatliv og familieliv i form af kontakt med de oprindelige forældre er generelt beskyttet efter bestemmelsen. Spørgsmålet om indgreb i denne ret til familieliv skal fortolkes i lyset af relevante folkeretlige principper som fastlagt i navnlig FN's børnekonvention, den europæiske konvention af 27. november 2008 om adoption af børn og Haageradoptionskonventionen.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i praksis lagt til grund, at de oprindelige forældre og deres bortadopterede barn ved adoption uden samtykke har ret til at opretholde kontakt med hinanden med henblik på at opretholde et familieliv, der var etableret inden adoptionen.

Forældreansvarslovens § 20 a

Efter forældreansvarslovens § 20 a kan der efter anmodning fra barnets oprindelige slægtninge fastsættes samvær eller anden form for kontakt med disse, navnlig hvis barnet forud for adoptionen havde samvær eller anden form for kontakt med den, som anmoder om fastsættelse af samvær.

Bestemmelsen gælder ved alle adoptioner. Bestemmelsen finder således anvendelse i tilfælde, hvor barnet er bortadopteret med samtykke, herunder ved fremmed-, familie- og stedbarnsadoption, samt hvor barnet er bortadopteret uden samtykke. Bestemmelsen vil også kunne finde anvendelse i tilfælde af, at barnet er blevet internationalt adopteret.

Bestemmelsen gælder endvidere, når et barn, der skal adopteres uden samtykke, efter Ankestyrelsens afgørelse herom placeres hos den adoptionsansøger, der er udvalgt af Adoptionsnævnet til at adoptere barnet.

Forældreansvarslovens § 20 a skal fortolkes i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis vedrørende art. 8 om retten til respekt for sit privatliv og familieliv.

2. Aktører på området

Der er i dag følgende centrale aktører på adoptionsområdet i Danmark. Disse aktører er

- Kommunen og børne- og ungeudvalget
- Ankestyrelsen
- Familieretshuset og adoptionssamrådene
- Adoptionsnævnet

2.1 Kommunen og børne- og ungeudvalget

Sager om national adoption – om det er med eller uden samtykke – starter altid i barnets bopælskommune.

Et barn eller en ung kan frigives til bortadoption, hvis forældrene samtykker til adoptionen. Et barn eller en ung kan også bortadopteres uden samtykke, hvis det er sandsynliggjort, at forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet, eller hvis barnets tilknytning til en plejefamilie har antaget en sådan karakter, at det vil være skadeligt for barnet at bryde denne tilknytning. Det er en forudsætning for adoption uden samtykke, at barnet er anbragt eller vil kunne anbringes uden for hjemmet uden samtykke. Afgørelsen om bortadoption på grund af manglende forældreevne kan også træffes inden barnets fødsel, hvis der er tale om helt ekstraordinære grunde hertil. Adoption uden samtykke kommer først på tale, hvis barnets forældre ikke vil give samtykke til adoption.

Kommunen skal efter barnets lov §§ 46 og 47 overveje adoption i forbindelse med overvejelserne om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet. Bestemmelsernes anvendelsesområde inkluderer anbringelse umiddelbart efter barnets fødsel.

Det betyder, at kommunen i alle sager, hvor der er overvejelser om anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet, skal overveje om hensynet til kontinuitet og stabilitet i barnets eller den unges opvækst vil tale for, at barnet eller den unge får en ny familie gennem adoption, når det må antages, at barnet eller den unge vil være anbragt i en længere årrække.

Hvis kommunen vurderer, at det vil være bedst for barnet eller den unge at få en ny familie gennem adoption, skal kommunalbestyrelsen indstille til børne- og ungeudvalget, at barnet eller den unge bortadopteres uden samtykke.

Børne- og ungeudvalget kan på baggrund af en indstilling fra kommunalbestyrelsen indstille til Ankestyrelsen, at Ankestyrelsen træffer afgørelse om, at barnet eller den unge adopteres uden samtykke.

Børne- og ungeudvalget skal inden afgivelse af indstillingen give barnet eller den unge, barnets eller den unges forældre, forældremyndighedsindehaver eller eventuelle plejeforældre og disse parters eventuelle advokater og bisiddere lejlighed til at udtale sig. Plejeforældre anses alene som parter i sagen ved børne- og ungeudvalget, hvis de søger om adoption af barnet eller den unge.

2.2 Ankestyrelsen

Ankestyrelsen skal som centralmyndighed på adoptionsområdet varetage de opgaver, som Haageradoptionskonventionen foreskriver på området for international adoption.

På området for national adoption træffer Ankestyrelsen på baggrund af en indstilling fra børne- og ungeudvalget afgørelse om frigivelse af et barn til adoption uden samtykke.

Ankestyrelsen træffer afgørelse i første instans på baggrund af indstillingen og foretager en fuld prøvelse af sagen. Ankestyrelsen kan således også bede kommunen om supplerende oplysninger.

Ankestyrelsens afgørelse om frigivelse af et barn til adoption uden samtykke kan prøves ved byretten. Byrettens dom kan ankes til Landsretten.

Herudover udsteder Ankestyrelsen adoptionsbevillingen i sager om national adoption. Udstedelsen sker enten når ankefristen er udløbet, og der ikke er anket, eller når der er afsagt endelig dom ved domstolene.

Ankestyrelsen varetager i øvrigt også sekretariatsfunktionen for Adoptionsnævnet, og fungerer som klageinstans og overordnet myndighed i forhold til Familieretshuset på adoptionsområdet.

2.3 Familieretshuset og adoptionssamrådene

Familieretshuset behandler alle sager, hvor der ansøges om adoption, og Familieretshuset har ansvaret for at tilvejebringe oplysninger til adoptionssamrådene i sager om godkendelse af adoptanter til fremmedadoption.

Adoptionssamrådene består af tre medlemmer, hvoraf det ene medlem skal være en medarbejder ved Familieretshuset. Det er endvidere et krav, at ét medlem skal have en social uddannelse, ét medlem skal være læge og ét medlem skal være jurist.

Familieretshuset foretager en række undersøgelser i forbindelse med et undersøgelses- og godkendelsesforløb og ser på, om en række generelle godkendelseskrav er opfyldte og foretager en undersøgelse af, om den eller de pågældende adoptanter efter en individuel vurdering er egnede til at opfostre et adoptivbarn. På baggrund af undersøgelsen foretaget af Familieretshuset afgør adoptionssamrådet, om en ansøger kan godkendes som adoptant. Et

Samråds afgørelse kan indbringes for Adoptionsnævnet inden seks måneder efter samrådets afgørelse.

Adoptionssamrådene kan i forbindelse med en afgørelse af, om en ansøger kan godkendes som adoptant, træffe beslutning om, at der skal iværksættes specialundersøgelser, ligesom adoptionssamrådet i visse tilfælde kan inddrages, når der bringes et konkret barn i forslag til ansøgeren. Endelig kan adoptionssamrådet træffe afgørelse om bortfald af en godkendelse som adoptant, hvis betingelserne for at blive godkendt som adoptant ikke længere er opfyldte, eller hvis ansøgeren i øvrigt ikke kan anses for at være egnet som adoptant.

2.4 Adoptionsnævnet

Adoptionsnævnet er et uafhængigt klage- og tilsynsorgan, der består af en formand, der skal være landsdommer eller højesteretsdommer, og 9 andre medlemmer.

Otte af adoptionsnævnets medlemmer skal repræsentere forskellige fagkulturer, og heraf repræsenterer fire medlemmer den lægelige sagkundskab inden for pædiatri, intern medicin, psykiatri samt børne- og ungdomspsykiatri, et medlem er psykolog, et medlem er socialrådgiver, og to medlemmer er jurister, den ene af disse er formanden. Adoptionsnævnets sidste to medlemmer er lægmedlemmer.

Adoptionsnævnet behandler klager over adoptionssamrådenes afgørelser. Det drejer sig for eksempel om klager over et samråds afslag på ansøgning om godkendelse som adoptant eller klager over et samråds behandling af en matchningssag.

Nævnet har desuden udpeget et antal børnelæger, som har til opgave at rådgive ansøgere, der har fået bragt et barn i forslag fra udlandet.

Herudover har Adoptionsnævnet blandt andet til opgave at føre tilsyn med adoptionsområdet. Denne opgave indebærer tilsyn med adoptionssamrådenes sagsbehandling og konkrete afgørelser samt videreformidling af den praksis, som nævnet fastlægger. Adoptionsnævnet skal i kraft heraf bidrage til at sikre en ensartet praksis i samrådene.

Adoptionsnævnet har matchningskompetence i sager om national adoption. Når et barn i Danmark skal bortadopteres, vælger nævnet blandt de godkendte adoptionsansøgere på den nationale liste de ansøgere, der anses for bedst egnede til at adoptere det konkrete barn. Vurderingen foretages efter en række kriterier, der har til formål at placere barnet hos en familie, der både imødekommer de ønsker, som de oprindelige forældre måtte have tilkendegivet, samt i øvrigt sikrer de bedst mulige vilkår for barnets opvækst. Det betyder også, at matchningen af børn til national adoption ikke sker på basis af et ventelistesystem, der ligner de internationale lister.

Endelig indsamler, bearbejder og formidler Adoptionsnævnet viden om adoptionsområdet på såvel nationalt som internationalt plan, og Adoptionsnævnet udarbejder årligt en beretning, som blandt andet belyser de områder, som Adoptionsnævnet har haft særlig fokus på i det pågældende år.

3. Undersøgelses- og godkendelsesforløbet

For at adoptere et barn, som man ikke har en forudgående kvalificeret tilknytning til – en såkaldt fremmedadoption – skal kommende adoptanter igennem et undersøgelses- og godkendelsesforløb. Formålet med forløbet er at udvælge de bedst egnede adoptanter af hensyn til barnet og sikre, at de kommende adoptanter er forberedt på livet som adoptivfamilie. Vurderingen sker på baggrund af en række generelle krav og i forhold til et barn, som ikke er kendt i forvejen.

Er der en forudgående kvalificeret relation mellem barnet og ansøgere, er der tale om en familieadoption eller ved adoption af stedbarn, en stedbarnsadoption. Ved familie- og stedbarnsadoption skal ansøgeren ikke godkendes som adoptant, men adoptionen skal godkendes af myndighederne ud fra en vurdering af, om adoptionen er til gavn for barnet.

Reglerne om godkendelse som adoptant findes i adoptionsloven, den tilhørende adoptionsbekendtgørelse samt i vejledningen om adoption. De gældende regler hviler på det system, der blev indført pr. 1. januar 2000 på baggrund af en betænkning fra Justitsministeriets adoptionsudvalg. De konkrete krav til adoptionsansøgere er dog løbende justeret i takt med samfundsudviklingen.

Motiverne bag adoptionslovgivningens krav til adoptanterne omfatter blandt andet hensynet til, at et barn, der allerede én gang i sit liv har været udsat for et svigt, ikke bør placeres hos adoptanter, hvor der ud fra de aktuelle oplysninger må vurderes at være en risiko for, at adoptionsforløbet ikke bliver gunstigt for barnet.

Godkendelsesreglernes formål er derfor at varetage hensynet til de børn, der ønskes bortadopteret, sådan at man - for børnenes skyld – ikke accepterer en unødigt risiko for adoptionsforløbene.

Undersøgelses- og godkendelsesforløbet er inddelt i 3 faser med forskelligt indhold. I første fase skal myndighederne afklare, om ansøgerne opfylder en række generelle og objektive kriterier om alder, samliv, helbred og boligforhold, sociale forhold og økonomi, mens anden fase omfatter gennemførelsen af et adoptionsforberedende kursus. Tredje fase er en myndighedsvurdering af ansøgernes personlige og følelsesmæssige ressourcer i forhold til at skulle varetage omsorgen for et adoptivbarn, dvs. om ansøgeren efter en individuel vurdering kan anses for egnet til at adoptere et barn.

Med ændringen af adoptionssystemet den 1. januar 2016 blev der indført obligatorisk adoptionsrådgivning i perioden omkring hjemtagelse af et barn. Denne "fjerde fase" ligger som en forlængelse af undersøgelses- og godkendelsesforløbet og består af tre timers obligatorisk

rådgivning inden hjemtagelse af et barn samt tre timers obligatorisk rådgivning inden for de første tre måneder efter hjemtagelsen.

Formålet med faseopdelingen af godkendelsesforløbet er dels at sikre en tidlig afklaring af de objektive godkendelseskrav, dels at sikre adoptionsansøgernes mulighed for selvrefleksion- og selvselektion og dialog med myndighederne undervejs i forløbet, sådan at vurderingen af ansøgernes ressourcer baseres på mere end blot myndighedskontrol.

Formålet med det adoptionsforberedende kursus i fase 2 er således via rådgivning og information at give ansøgeren en højere grad af medbestemmelse og ansvar i forbindelse med godkendelsen. Kurset skal være med til at kvalificere ansøgernes beslutning om adoption, så ansøgeren er bedre egnet til at vurdere egne ressourcer i relation til det at blive adoptivforælder og forstå adoptivbarnet, dets baggrund og adoptivfamiliens særlige vilkår. Ansøgerne skal således gennem kurset også sikres et kvalificeret grundlag for eventuelt selv at afbryde godkendelsesprocessen.

Det adoptionsforberedende kursus tilrettelægges og udbydes af Ankestyrelsen.

Behandlingen af en sag om godkendelse som adoptant

Et godkendelses- og undersøgelsesforløbet med henblik på godkendelse som adoptant indledes i Familieretshuset.

Adoptionssamråd træffer afgørelse i første instans om, hvorvidt ansøgere kan godkendes som adoptant, og herunder også hvilke undersøgelser af medicinsk eller psykologisk art, der bør indhentes til brug for vurderingen.

I praksis vil det være Familieretshuset, der som sekretariat for adoptionssamrådet, gennem samtaler med ansøgeren og et hjemmebesøg foretager en beskrivelse af ansøgeren. Beskrivelsen forelægges adoptionssamrådet.

Familieretshuset kan dog træffe afgørelse om godkendelse i fase 1 uden inddragelse af samrådet, hvis Familieretshuset vurderer, at ansøgeren utvivlsomt opfylder de generelle godkendelseskrav.

Adoptionssamrådets afgørelse kan påklages til Adoptionsnævnet

Godkendelsen

Hvis adoptionssamrådet finder, at en ansøger, der har gennemgået undersøgelses- og godkendelsesforløbet 3 faser, kan anses som egnet til at adoptere et barn, godkendes ansøgeren som adoptant. En godkendelse er en forudsætning for at kunne adoptere, men ikke en garanti herfor.

Godkendelsen meddeles som en generel godkendelse til et barn, der ikke på forhånd er kendt, medmindre der er søgt om godkendelse til et konkret barn, som ansøgeren på forhånd kender.

En almen godkendelse er en godkendelse til at adoptere et barn i alderen 0-48 måneder, hvor den samlede viden om barn ikke taler imod, at barnet har et normalt udviklingspotentiale i fysisk og psykisk henseende. En almen godkendelse indebærer, at en ansøger skal kunne acceptere at adoptere et barn i den nævnte aldersramme, og det er ikke muligt at give en godkendelse med en snævrere ramme end denne. På samme måde kan den almene godkendelse ikke afgrænses til bestemt køn på barnet, bestemt etnisk afstamning eller lign. Det skyldes, at kommende adoptanter må forventes at have rummelighed i forhold til det kommende barn og ikke baserer adoptionsønsket på præferencer af denne art.

Ønsker ansøgeren at adoptere et barn, der ligger uden for ansøgerens godkendelse, kræver det godkendelse til at adoptere det konkrete barn. Der kan ikke søges om en udvidelse af godkendelsen på forhånd. Dog kan der på forhånd søges om en godkendelse, der omfatter børn med en udvidet aldersramme eller søskende.

